

Слово "**альпінізм**" походить від назви Альп, найвищої гірської системи Західної Європи. Це високогірний туризм, сходження на важкодоступні гірські вершини, льодовики, вид спорту. Також термін "альпінізм" використовується в значенні **"висок**

огірний туризм

".

Нині не можливо з впевненістю сказати, хто, коли і на яку вершину піднявся першим. Першими з відомих сходжень були: підйом короля Сицилії **Адріана** на вершину вулкана **Етна**

в 440 р. до н. е.,

Олександра Македонсько

го - на одну з вершин гірського масиву

Сиачес

(Мала Азія) в 334 р. до н.е., короля Македонії

Пилипа I

V - на вершину

Ріла-Даш

(Мусала) в 181 р. до н.е. Горосходження до XVIII ст. були випадковими, епізодичними. Це передісторія альпінізму. Вона свідчить лише про те, що з вельми віддалених часів у людей виникав інтерес до підйому на гірські вершини.

Альпінізм XIX ст. розвивався головним чином в Альпах. Тут тільки за перші роки II пол. XIX ст. було здійснено більше ста першосходжень. Головні з них: на Ейгер (3976 м), Алечхорн (4195 м), Гран-Жорас (4206 м). Освоювались **Кордильєри**: Шаста (4317 м), Тіндаль (4387 м), Уїтні (4418 м). Видатним досягненням цього періоду в світовому альпінізмі вважається підкорення в 1865 р. англійськими східниками на чолі з Е. Уїмпером альпійської вершини Маттерхорн (4477 м). До II пол. XIX ст. в Альпах була скорена більшість вершин, проте, сходження продовжували здійснюватися по пройдених шляхах, знаходились і проходились нові. Найбільшу увагу привернув Кавказ. Першим з іноземців проклав до нього шлях англійський альпініст і географ Д. Фрешфілд. Особливо інтенсивно гори Кавказу відвідувалися представниками з європейських країн, які розвивали альпінізм, в 80-90-х рр. XIX ст. Збільшується кількість сходжень в Кордильєрах, підкоряються гори Нової Зеландії, Гренландії, Індонезії, Тайваню, Аляски, Австралії, Шпіцбергена, робляться спроби сходжень в Гімалаях і Каракорумах. Регулярно проводилися міжнародні зустрічі альпіністів, які організовувалися у вигляді конгресів національних альпіністських клубів. Перший, з приводу сторіччя світового альпінізму, збирався в 1886 р. в м. Анесси. Подальші конгреси проводилися в Греноблі (1887 р.), Зальцбурзі (1892 р.), Парижі (1900 р.). На них обговорювалися подальші шляхи розвитку альпінізму та питання, що представляли інтерес для національних організацій і окремих клубів. Отже, альпінізм XIX ст. охопив багато країн світу.

Для альпінізму початку XX ст. характерні висотні сходження. Першим з них було підкорення гімалайської вершини Трісул (7120 м) англійським альпіністом Т. Лонгстаффом в 1907 р. В середині 20х рр. XX ст. розвиток альпінізму різко

сповільнюється і майже уривається через I Св. війну.

Швидкий розвиток альпінізму в СРСР, з урахуванням значного часу, що пішов на ліквідацію розрухи після I Св. і громадянської війни, виглядає сенсаційним: підвищилась якість підготовки східників, збільшились його масштаби. Ширше освоювався **Кавказ**, Памір, Тянь-Шань, Алтай, Саяни, хребти Сх. Сибіру. Отже, альпінізм в СРСР виріс в широко розвинений вид спорту з високим рівнем майстерності східників, увійшов до числа провідних національних організацій в світовому альпінізмі, став членом Міжнародного Союзу Альпіністських Асоціацій (ІЮАА) і його виконкому.

В останні роки зросла популярність самодіяльного альпінізму. Це можна пояснити збільшенням інтересу міських жителів до природи, зокрема гір, де люди знаходять відпочинок від буденних проблем. Альпіністи говорять, що ніщо не може зрівнятися з відчуттями, які виникають, коли вони досягають гірської вершини. Людина завжди кидала виклик природі, тому і в наш час знаходяться сміливці, які здійснюють гірські сходження.

Ресурсна база альпінізму складається з природних та економічних компонентів, які тісно пов'язані між собою. Її першим природним компонентом виступають гори - головна і невід'ємна частина альпінізму, другим - людина, оскільки доки на планеті Земля існують люди з нестримним потягом до пригод, доти не згасне живий і невгамовний інтерес людини до гір. До економічних компонентів ресурсної бази альпінізму відноситься інфраструктурне та організаційне забезпечення в альпінізмі. Інфраструктурне забезпечення включає в себе клуби та асоціації у справах альпінізму, Міжнародний Союз у справах альпінізму, федерації альпінізму, скелелазіння та льодолазіння, різноманітні товариства з питань альпінізму тощо. Організаційне забезпечення базується на послугах туристичних фірм, туристичних баз, спеціалізованих магазинах, прокаті альпіністичного спорядження, спонсорській допомозі, оформленні необхідних документів, консультаціях досвідчених тренерів по альпінізму, тренувальних майданчиках тощо. Необхідно зазначити, що необхідним помічником альпініста при плануванні маршруту та під час сходження є карта.

Для **здійснення альпіністського сходження** обов'язково потрібно мати повний комплект альпіністського спорядження. До такого комплекту входять: каска альпіністська, льодоруб, кішки, спальний мішок, снігоступи, альпіністичні (треккінгові) палки, закладні елементи, страхові системи, радіостанція і радіозв'язок, рюкзак альпіністський, палатка, верхній одяг (куртка штормова, пухова, спортивні штани, брюки штормові, шапка захисна з вушками), спеціальні черевики, карабіни сталеві, мотузки тощо.

Отже, можна зробити висновок, що **альпінізм** є одним з екстремальних видів туризму, який користувався популярністю в минулому і в наш час продовжує збирати прихильників по всьому світу, навіть в тих країнах, де немай гір. Для цих людей альпінізм - не лише захоплення, а й стиль життя.

Глибовець В. Л.

Любіцева О. О. д.геогр.н., професор

Матеріали наукової конференції

"Молоді науковці – географічній науці"

27 -28 жовтня, Київ 2006

Україна, Київський національний університет імені Тараса Шевченка